

Obsah

Úvodem	5
Přehled staršího studia	8
Pramenná základna	16
1 Jeviště aneb úterský místopis	19
Terénní a klimatické podmínky, zemědělství, strava	21
Potoky, rybníky, prameny	23
Síť cest.	25
Uspořádání městečka	28
Mlýny a samoty	33
2 Počátky osídlení a středověkého Úterý (12.–13. století)	37
Pravěk kolem Úterského potoka	37
Johanitské počátky	38
V majetku tepelského kláštera.	41
<i>Koupě.</i>	41
<i>Trhová ves</i>	43
<i>Emfyteutizace a povýšení na město</i>	47
<i>Údajné úterské dolování</i>	52
Nejstarší podoba Úterý	53
<i>Předlokační osada</i>	53
<i>Lokační proměna.</i>	58
<i>Středověké městečko</i>	59
Lidé	62
Z politických dějin	63
3 Úterý ve vrcholném a pozdním středověku (14.–15. století).	66
Doba předhusitská	66
<i>Sonda do vzdělanostních poměrů středověkého městečka</i>	69
Za husitství	73

Městská správa, organizace a práva	74
<i>Dotvoření samosprávy, hrdelní soud</i>	74
<i>Cechy</i>	77
<i>Městské knihy, pečeť a městský znak</i>	79
<i>Udělení výročního trhu</i>	83
V politických třenicích v království dvojího lidu	85
<i>V rukou Bohuslava ze Švamberka</i>	89
4 Doba předbělohorská – národnostní proměna	99
Neklidné klidné století	99
<i>Šíření luteránství a radikální rekatolizace Úterý</i>	100
<i>Proměna českého městečka na německé</i>	103
Vztahy s vrchností	105
<i>Podpora i omezování</i>	105
<i>Poddanské povinnosti</i>	108
Městská správa	109
<i>Postavení Olešovic v rámci úterské městské obce</i>	113
<i>Městské knihy a kancelář</i>	116
Vzdělanost, duchovní správa, patronát	118
<i>Škola</i>	118
<i>Změny farního okrsku a nejstarší úterská matrika</i>	120
<i>Literátské bratrstvo a další zbožné konfraternity</i>	121
<i>Špitál</i>	123
Hospodářství	124
<i>Investice do obecních staveb a reprezentace, obecní majetek</i>	124
<i>Cechy a řemesla</i>	129
Lidé	132
<i>Úterské elity mezi výlučností a integritou</i>	132
<i>Feministické okénko</i>	136
5 Od Bílé hory po josefínské reformy	139
Třicetiletá válka	139
<i>Malé městečko uprostřed velkých dějin</i>	139
<i>Válečné časy v Úterý</i>	143
<i>Snaha o opevnění a domobranu</i>	145
Poválečné Úterý podle berní ruly	148
Urbanistický vývoj	152
<i>Požáry</i>	152

<i>Nová výstavba</i>	155
Úterý podle tereziánského katastru	156
Zbožné Úterý	158
<i>Ve světle farářských relací</i>	158
<i>Novostavba Sv. Jana Křtitele</i>	160
<i>Kaple sv. Václava</i>	164
<i>Mariánský sloup a drobné sakrální památky</i>	169
<i>Poutě</i>	173
Vztahy s vrchností – napjatých sto let.	173
<i>Počátek sporu o pivo</i>	174
<i>Rebelie roku 1680</i>	176
<i>Intermezzo</i>	179
<i>Nové vzplanutí sporu</i>	180
<i>Smír a nová privilegia v době jejich úpadku</i>	186
Městský majetek.	193
Lidé	195
<i>Úterská smetánka 17.–18. století</i>	195
<i>Tragické osudy</i>	199
Městská správa v 18. století	200
<i>Hrdelní soud</i>	200
<i>Rychtářský soud</i>	205
<i>Městští úředníci a zaměstnanci</i>	210
<i>Státní reformy a regulace magistrátu</i>	214
6 Dlouhé 19. století v ospalém městečku	218
Hospodářský vývoj	220
<i>Pokusy o dolování</i>	220
<i>Růst města, nikoli však průmyslu</i>	221
Politický, správní a stavební vývoj	228
<i>První polovina 19. století: problémy lokální i celozemské</i>	228
<i>Rok 1848: konec feudalismu</i>	233
<i>Územněsprávní příslušnost</i>	236
<i>Samospráva po roce 1848</i>	237
Druhá polovina 19. století: ve znamení modernizace a marného boje o zvýšení prestiže.	242
<i>Investice do občanské vybavenosti i komunikací</i>	242
<i>Marné úsilí o sídlo okresního soudu</i>	245
<i>...a marná snaha o železnici...</i>	246

<i>Stěhování radnice a nový vodojem</i>	249
<i>Patronátní investice</i>	251
Lidé a dny všední i sváteční.	252
<i>Počátky nacionalismu</i>	252
<i>Školství, chudinská a zdravotní péče</i>	254
<i>Knihovny</i>	257
<i>Úterská hudební kultura aneb „Co Němec, to muzikant“</i>	259
<i>Folklorní odbočka – kroje, zvyky a pověry</i>	266
<i>Výjimečné události</i>	274
<i>Kulturní příležitosti a další rozvoj spolkového života.</i>	276
Katastrofy	280
<i>Poslední velký požár</i>	280
<i>Povodně</i>	284
7 Kruté 20. století.	285
První světová válka	286
Mezi válkami	289
<i>Rok 1918: vznik československého státu a konec nadějí na Deutschböhmen</i>	289
<i>Ustálení poměrů – elektrifikace obce, řešení bytové krize a dobytí nedobytných válečných půjček</i>	293
<i>Od krize k Henleinovi</i>	297
<i>Česká menšina</i>	301
<i>Školství</i>	302
<i>Úterská idyla</i>	306
<i>Vybočení z každodennosti</i>	309
<i>Rok 1938: předválečné dusno a Henleinův puč</i>	320
V Říši a ve válce	327
Druhá polovina 20. století – stigma pohraničí	337
<i>První poválečná léta: ve znamení odsunu a dosídlení</i>	337
<i>Rok 1948</i>	367
<i>Počátky socialismu: od jednotného zemědělského družstva po státní statek</i>	369
<i>Rok 1968</i>	390
<i>Šedá léta normalizace, chalupáři a trampí</i>	391
<i>Rok 1989</i>	400
<i>Od polistopadové transformace po kroniku dnešních dní.</i>	402
<i>Filmové Úterý aneb celuloidový lesk a digitální sláva</i>	411

Historia Novoforensis. Geschichte der Stadt Neumarkt.

Zusammenfassung	415
Seznam vyobrazení	446
Seznam pramenů a literatury.	455
Rejstřík osobní.	491
Rejstřík zeměpisný	498
Rejstřík předmětový	503
O autorech	517